

Varkauden laaja hyvinvointikertomus 2021 -2025

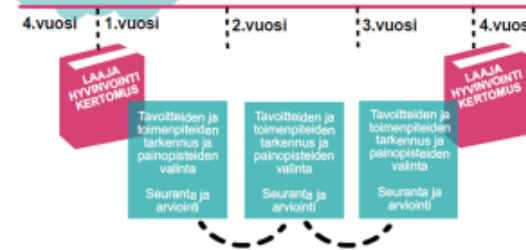

OSA I hyvinvointikertomus 2017- 2021
OSA II hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2025

Hyvinvointikertomus OSA I Hyvinvoinnin kehitys 2017 - 2021

Kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointisuunnitelma
= edellisen valtuustokauden ajalta hyvinvoinnin tilan kuvaus ja suunnitelma seuraavalle valtuustokaudelle (=tavoitteet, menetelmät, mittarit, vastuut)

VALTUUSTOKAUSITTAIN TOISTUVA SYKLI

Kerran vuodessa tehdään vuosiraportti (alkukevät -> tilinpäätökseen, tarvittaessa täydennetään myöhemmin saman vuoden aikana)
= miten tavoitteet on saavutettu, mitä on tehty hyvinvointitavoitteiden edistämiseksi. Tarvittaessa tarkennetaan hyvinvointitavoitteita ja toimenpiteitä

WARKAUS
Varkauden kaupunki

www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/

2

Elinvoima ja talous

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Nuoret ja nuoret aikuiset

Työikäiset

Ikäihmiset

Kaikki ikäryhmät

- Vertailukuntina Iisalmi, Imatra, Pieksämäki ja Valkeakoski, lisäksi Pohjois-Savo ja koko maa
- Tarkasteltu eri väestöryhmien terveyttä ja hyvinvointia, hyvinvointieroja ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä palvelujärjestelmän toimivuutta vastata hyvinvointitarpeisiin.
- Tavoitteiden määrittelyssä ja toimenpiteissä keskiössä ovat ehkäisevä ja ennakkoiva työ sekä vaikuttavien menetelmien käyttö

WARKAUS
Varkauden kaupunki

Elinvoima ja talous

Muutos 2017 – 2021

>15 % tai keskeisiä tekijöitä

- + Verotulot ovat lisääntyneet.
- Suhteellinen velkaantuneisuusaste noussut
- Yleinen pienituloisuusaste jatkaa nousua (17, 4 % v. 2019).
- ± Huoltosuhde huonontunut, kuntien välinen nettomuutto positiivinen.
- Yhden hengen asuntokunnat vertailun korkeimmalla tasolla (50, 2 %).
- + Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden 18 – 24 v. määrä laskenut
- Koulutuksen ulkopuolelle jäävien 17 – 24 v. määrä 9.6 % v. 2019

Elinvoimaisuudessa
haasteita

Varkaudessa kuitenkin
viihdytään – luonto ja
vesistön läheisyys tärkeitä

Ikärakenne ja perheiden
rakenne muutoksessa

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet Muutos 2017 – 2021

Lapsiperhepalveluihin
panostaminen ja varhaisen
tuen malli on tuottanut
tulosta

Suurin osa lapsista ja
nuorista voi hyvin

Lapsiperheiden
pienituloisuus asettaa
haasteita hyvinvoinnille

- + Yhä harvempi 8. ja 9. luokan oppilaista sanoo olleensa koulukiusattuna
- Yhä useampi 8-9 lk opp. kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi (20 % v. 2019, tytöt 28% ja pojat 10,6 %) (hytekerroin)
- Yksinhuoltajaperheiden osuus lisääntynyt. (26,7 %)
- Päivittäin tupakoivien 8-9. lk osuus noussut. Tytöt 16,1 % ja pojat 7,6 % (hytekerroin)
- Nuuskaa päivittäin käyttävien 8. ja 9. lk:n osuus on lisääntynyt selkeästi 5.9 % /2019 (Pojat 10.3 % ja tytöt 2.4 %)
- Ylipaino 8.-9.-lk. lisääntynyt, vrt 2. kork. (hytek.)
 - Yhä harvempi osallistuu kouluruokailuun (vähennys 18,7 % v. 17 > 19)
 - Hengästyttävä liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa harrastavien määrä noussut

Nuoret ja nuoret aikuiset

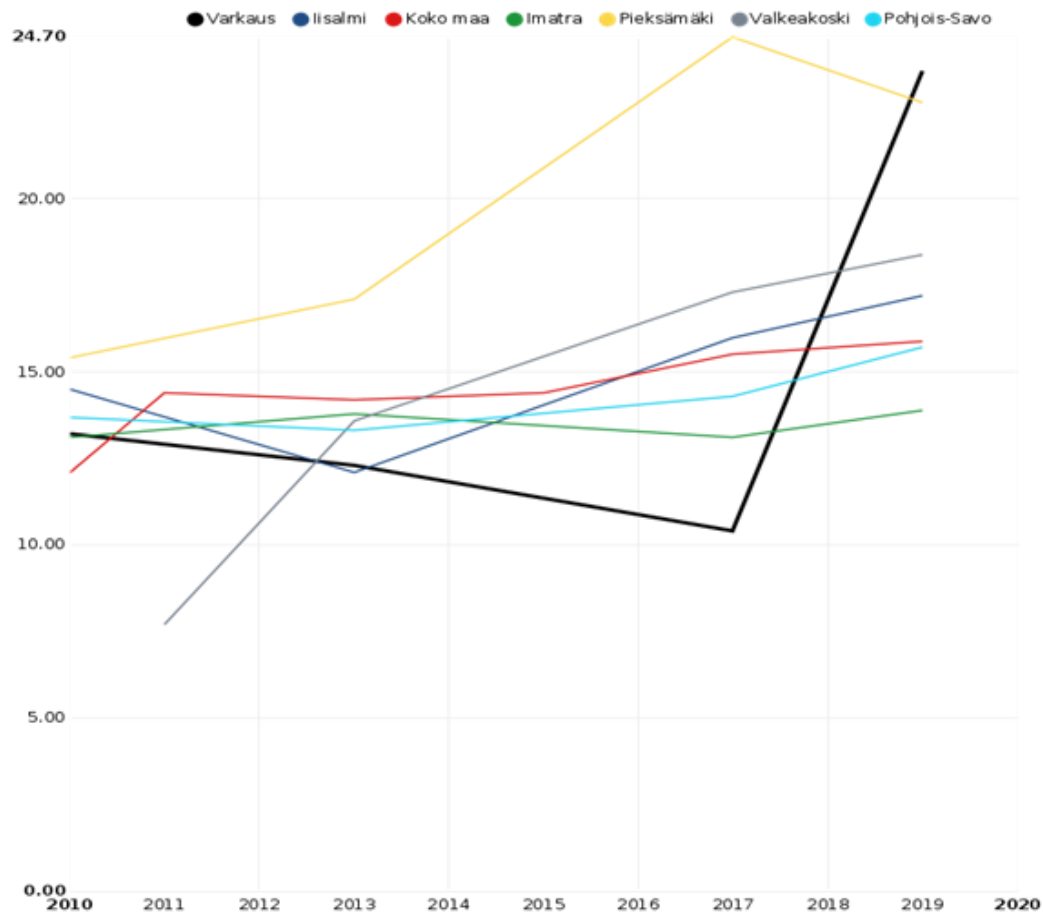
Nuorten mielenterveyteen ja osallisuuteen on panostettu erilaisten hankkeiden kautta ja tämä näkyy yleisenä hyvinvointina.

Haasteita päihteiden, elintapojen ja toimeentulon osalta

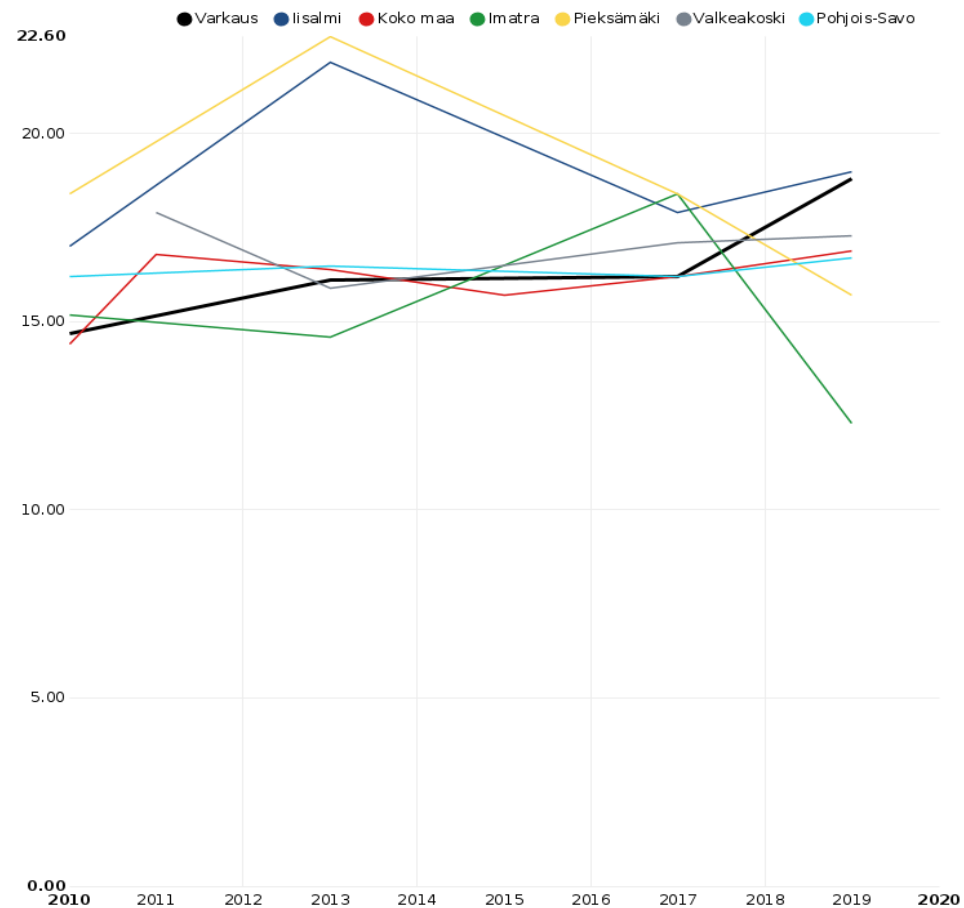
- + Raittiiden nuorten määrä on lisääntynyt
- Yhä useampi lukion ja amm. ol. nuori kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi (21,3 % v. 2019)
- Nuorisotyöttömien osuus noussut edelleen (v. 2020 22.6 %).
- Nuuskaa käyttävien osuus on lisääntynyt
 - Yhä useampi saa päihteitä alaikäisen välittämisen kautta
- Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleiden määrä noussut (lukio 1 ja 2 lk; 5 % v. 2017 > 8.6 % v. 2019, pojat 14.3 % ja tytöt 4.8 % ja amm.ol. 12.1 % v. 2019)
- Ylipainoisten nuorten määrä on lisääntynyt
 - Hengästyttävää liikuntaa harrastavia on Varkaudessa vähemmän kuin Pohjois –Savossa tai koko maassa
 - Kouluruokailuun osallistuvien määrä vähentynyt 18.1 %
 - 53.5 % amm. ol. nuorista ei syö aamupalaa joka arkipäivä

Nuoret ja nuoret aikuiset

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

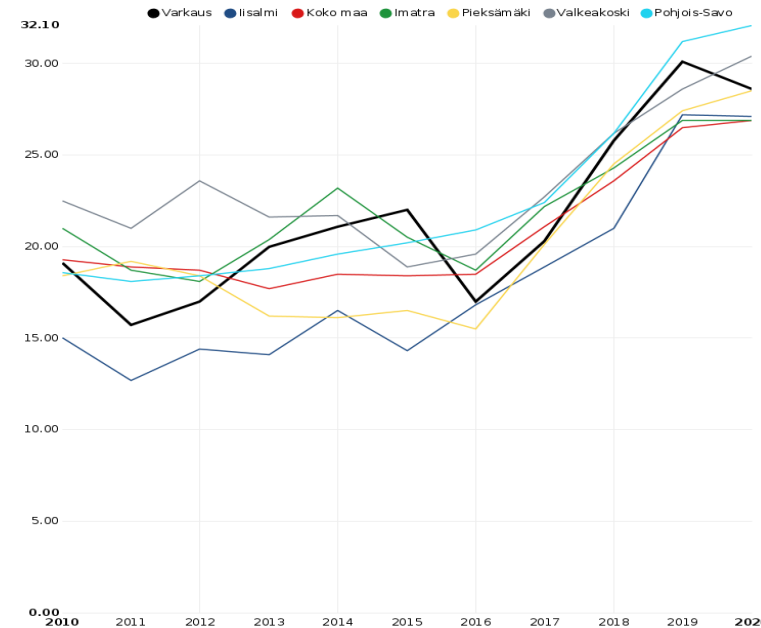
Työikäiset

- + Tuki- ja liikuntaelimestön sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkkeelle mennään harvemmin
- ± Päihteiden vuoksi osastohoidossa olleiden määrä vähentynyt ja avohoidon määrät nousseet > jalkautuva työ
- Sairauspäivärahaa saaneiden osuus on noussut (mm. mielenterveysperusteisten, jossa korostuu naisten osuus)

Työikäisiin panostaminen jäänyt vähemmälle >

Mielenterveys- ja päihdeongelmat lisääntyneet

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Ikäihmiset

- + Kotona asuu 85 - vuotta täyttäneistä 78 %.
- Yksinasuvia 75 vuotta täyttäneistä on Varkaudessa 49.5 %.
- + Yhä useampi selviytyy arkitoimista itsenäisesti tai pienen avun turvin. (90 % kotona asuvista yli 80v)
- + Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 – vuotta täyttäneillä ovat vähentyneet selkeästi.

(136.6 / 10 000 v. 2019 ja 408 v. 2017 / hytek.)

- Mielenterveysongelmat ja yksinäisyys ovat lisääntyneet
- Puolen kilometrin kävely ulkona ilman lepoa onnistuu harvemmallalla kotona asuvalla yli 80 – vuotiaalla (69.3 % v. 2019 ja 88 % v. 2017)

Ikäihmiset ovat pääosin tyytyväisiä elämäänsä

Korona **aiheuttanut ahdistusta ja yksinäisyyttä**

Laajan
hyvinvointikertomuksen
2018 – 2021
painopisteet ja esille
nousseet
kehittämiskohteet
tulosten pohjalta

Asetettujen painopisteiden
osalta on päästy alkuun
monien tavoitteiden osalta

Tavoitteisiin pyritty
toimenpiteillä ja hanketyöllä

Vaatii vahvistamista ja selkeitä
toimintamalleja

PAINOALUE	TAVOITTEET
1. Terveet elämäntavat ja kansansairauksien ehkäisy	- Päihteiden käytön ja riippuvuuksien aiheuttamien haittojen väheneminen - Hyvä toiminta- ja työkyky - Työkyky - Toimeentulo - Elintavat ja normaalipainoisuus - Kokee itsensä terveeksi - Hyvä mielenterveys
2. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen	- Yksinäisyyden vähentyminen - Osallistumisaktiivisuuden vahvistuminen - Ohjaamo toimintamallin vakiinnuttaminen ja kehittäminen
3. Ympäristön terveys ja arjen turvallisuus	- Lähiympäristöt tukevat asukkaiden hyvinvointia ja aktiivista, turvallista elämää - Asumisen monimuotoisuuden ja yhteisöllisyyden uudet muodot

- Päihde- ja mielenterveysongelmat (kaikki ikäryhmät)
 - Ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden koordinaatio ja työryhmä
 - Oppilashuollon kehittäminen
 - Kouluterveyshuollon saatavuus
 - Kasvatus – ja valistustyön jatkaminen
 - Olemassa olevien toimintojen kehittäminen esim. PAKKA
 - Maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen (Hyvällä mielellä P-S – 2021 – 2030 hanke)
- Työllisyys mm. nuorten työttömyys on korkealla tasolla
 - Koulupudokkaat / opintonsa keskeyttäneet
- Elintavat; ylipaino ja liikkumattomuus lisääntynyt varsinkin lapsilla ja nuorilla
 - Elintapaohjaus kaikille ikäryhmille
 - Kouluruokailun houkuttelevuuden lisääminen
 - Panostus tavallisiin työikäisiin liikkujiin
 - Lasten ja nuorten harraste/ “puulaaki” liikunta (Harrastamisen Suomen malli tulossa syksyllä 2021)

Kehittämiskohteet ja toimenpide - ehdotukset

Kehittämisessä huomioitavaa;

Tavoitteet tulee olla siirrettävissä arkeen.

Ennalta – ehkäisyyn tulee panostaa

Yhteistyötä kehittävä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Covid19 vaikutukset huomioitava, kun mietitään tavoitteita.

Yksinäisyys / ystävättömyys nousee esille varsinkin lasten, nuorten ja ikäihmisten osalta

Vaikka kiusaamisen suhteen on menty parempaan suuntaan, tulee ilmiö edelleen huomioida.

- Varsinkin sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen vaatii vielä toimia, jotta se nähdään ja siihen voidaan puuttua.
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen

Monimuotoinen ja yhteisöllinen asuminen mm. ikäihmisille

- Tavoitteena jo edellisessä kertomuksessa

Asunnottomuus

- Miten huomioidaan asunnottomuus, joka ei nouse tilastoissa esille, mutta sitä tiedetään olevan jossain määrin. (/kyvyttömyys löytää asunto)

Järjestötoiminnan selkeyttäminen yhteistyössä kaupungin palveluiden kanssa.

- Matalankynnyksen paikkojen toiminnan kehittäminen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa kuntien peruspalvelujen valtionosuudessa (hytekerroin v 2023)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

OSA II hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021 - 2025

OSA II
hyvinvointi-
suunnitelma
valtuustokaudelle
2021 - 2025

- Hyvinvointisuunnitelman painopisteet ja tavoitteet pohjautuvat hyvinvointikertomuksesta saatuun tietoon.
- Seurantamittareiksi on määritelty indikaattorit, joilla hyvinvointivajeet on todettu. Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosan eli HYTE-kertoimen kuntaindikaattorit on huomioitu. Tietoa myös omien ja maakunnallisten kyselyjen kautta.

- Hyvinvointisuunnitelma mukailee Varkauden kuntastrategiaa.
 - Ohjaa toimintaa ja päätöksentekoa
- Suunnitelma on myös linjassaan painopisteiden ja tavoitteiden osalta STM:n hyvinvointia kaikille 2030 – toimeenpanosuunnitelman kanssa <https://stm.fi/hyvinvointia-kaikille-2030>. ja maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman kanssa.
- Lisäksi on huomioitu kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030.

Millä menetelmillä saavutetaan tavoitteet

A-kori

B-kori

C-kori

Tutkittu menetelmä

- Vaikutus mitattavissa
- Interventiotutkimusta tehty
 - Vaikuttavuus osoitettu

Toimiva käytäntö

- Kokemusta laajalti
- Asiakkaiden ja asiantuntijoiden myönteinen tuntuma
 - Vaikuttavuus mahdollinen

Pilotointi / kokeilut

- Ei vielä kokemusta
- Asiantuntijoiden "paras arvaus"
 - Vaikuttavuus epävarma

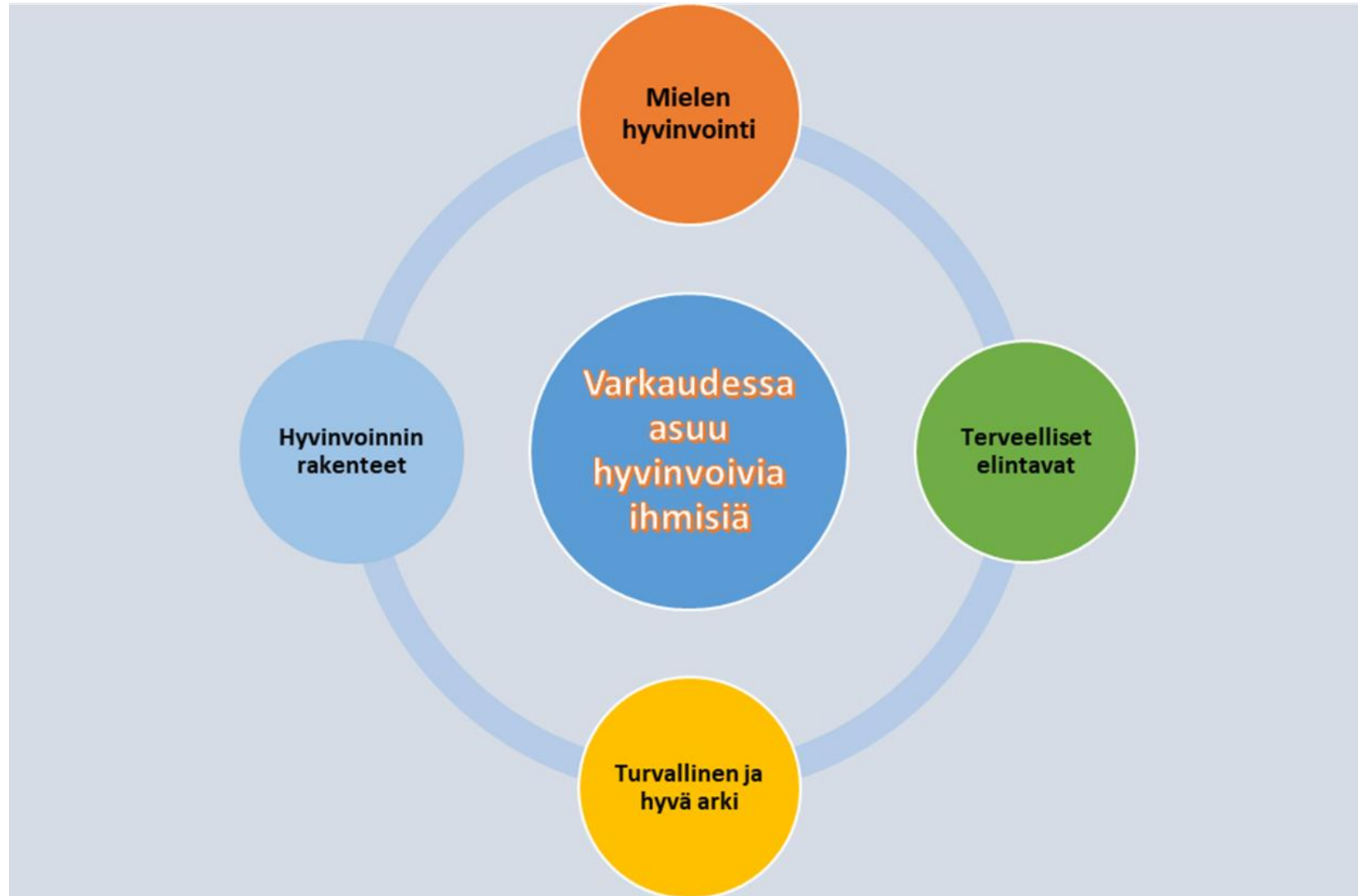
Tiedon kasaus ja toimenpiteiden jalkauttaminen

Hyvinvointisuunnitelmaan on kuvattu vastuutahot, jotka miettivät, miten toimenpiteet viedään käytäntöön.

Hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman työstämiseen ovat osallistuneet useat eri tahot;

- Hyvinvointiryhmä
- Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma on työstetty työryhmissä; kaupungin eri toimialojen edustajien lisäksi mukana ollut eri järjestöjen, yhdistysten, oppilaitosten, poliisin ja pelastuslaitoksen edustajia.

Varkauden hyvinvoinnin painopisteet vuosille 2021 - 2025

1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy

Yhteistyössä;

- maakunnallinen Esim. mieliteko
- 3. sektori

Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tuetaan mm. arkiympäristössä vahvistamalla
- Tehostetaan varhaista puuttumista mm. palvelupolkujen, rakenteiden ja vaikuttavien menetelmien avulla

Työikäisten ja ikäihmisten mielenterveyden haitat vähenevät

- Mielenterveyttä vahvistetaan jakamalla tietoa ennaltaehkäisy keinoista ja tukea antavista palveluista
- Varhaista tukea mm. matalankynnyksen palvelut
- Monialainen tiimityö, kun tuen tarvetta on jo enemmän

Alaikäiset nuoret ovat päihhteettämiä

- Kasvatus – ja valistustyö jatkuu (päihhteet, rahapelit ja nettikäyttö) ESIM. PAKKA toiminnan kehittäminen
- Nuorten huume- ja päihdekokeiluihin ja käyttöön puututaan eri keinoin (mittarit, puheeksi otto, ankkuritoiminta)

Päihhteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät (työikäiset ja ikäihmiset)

- Päihhteettömyyteen tuetaan (mm. puheeksi otto)

2. Terveellisten elintapojen vahvistaminen

Tietoisuuden lisääminen
kaikkien tavoitteiden osalta

Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy

- Ylipainokehityksen pysäyttäminen (kouluruokailun suosio kasvuun)
- Selvitetään maksuttoman aamupalan järjestäminen kouluikäisille yhteistyössä seurakunnan kanssa
- Ravitsemustilan ja vajaaravitsemusriskin tunnistaminen (ikäihmiset)

Yhä useampi harrastaa hengästyttävää liikuntaa (varsinkin nuorista ja työikäisistä)

- Liikuntaneuvonnasta tietoa ja lasten liikuntakasvatuksella aktiivisuutta nuoruuteen ja aikuisuuteen
- Turvataan lapsille ja nuorille mahdollisuus harrastamiseen (Harrastamisen Suomen malli, matalankynnyksen toiminta, koulun kerhot)
- Teknologian hyödyntäminen liikunta- ja arkiaktiivisuuden lisäämiseksi

Toiminta- ja työkyky vahvistuu

- Työmatkapyöräilyn ja –kävelyn tukeminen
- Vertaisohjaajien kouluttaminen erityisryhmien tarpeisiin
- Kulttuurin saavutettavuuden parantaminen
- Toimintakykyyn tukea ikääntyneille mm. arkiaktiivisuuteen

3. Turvallista ja hyvää arkea tukevan ympäristön vahvistuminen

Tiedon jakaminen ja osaamisen lisääminen henkilökuntaa kouluttamalla.

Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy.

- Yksinäisyyden ennaltaehkäisy (matalankynnyksen kohtaamispaikat, järjestö ja harrastustoimintaan ohjaaminen)
- Yksinäisyyden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen (järjestöjen vertaistukiryhmät, koulunuorisotyö)
- Yhteisöllisyyttä lisätään eri keinoin (uusin asumisratkaisuin)

Arkiympäristö koetaan turvallisena

- Ketään ei kiusata (Kiusaamiseen puututaan ja jälkihoito huomioidaan)
- Kukaan ei koe ahdistelua tai seksuaalista häirintää (myös netin välityksellä tapahtuva häirintä)
- Tapaturmien ehkäiseminen (kiinteistöjen turvallisuus, ikäihmisten tuki)

Liikenneympäristö koetaan turvallisena

- Liikenneonnettomuudet vähenevät edelleen (valistus ja neuvonta)
- Liikenneympäristön tapaturmat vähenevät (suunnittelu, eri ryhmien huomiointi)
- Julkinen liikenne (paikallisliikenteen kehittäminen)

4. Painopiste; Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja prosessit vahvistuvat

Hyvinvoinnin edistäminen
vaatii yhteisen suunnan!

- kaikki toimialat sitoutuvat työn tekemiseen
- yhteistyössä 3. sektorin kanssa

Saadaan jokainen
osallistumaan ja
kiinnostumaan yhteisestä
asiasta

Rakenteet ja palvelut ovat yhdenvertaisia ja tukevat hyvinvointia

- Erilliset suunnitelmat, avustusjärjestelmä, perhepalvelut tukevat hyvinvointia
- Resurssien ja tehtäväkuvien huomiointi
- HYTE kerroin indikaattorit käyttöön

Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa –
hyvinvointityö tehdään näkyväksi

- Hyvinvointityö sisältyy strategiaan
- Osallisuusrakenteet sovitaan

Päätökset ovat kuntalaisten hyvinvointia tukevia

- Ennakkovaikutusten arviointia lisätään

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy

TAVOITE (erityisesti huom. Ikäryhmät)	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu	Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen eri keinoin - Mielenterveyttä tukevan arkiympäristön vahvistaminen (Ops:n, Vasu:n ja eops:n mukaa, ProVaka ja Prokoulu) - Henkilökunnalle koulutusta (Koulut: Inklusio ja pedagogiikka Vaka: avec ja toimintaterapeutin ryhmät) - Lasten ja nuorten Nuoren mielenterveyden ensiapu (NMEA). Tiedon jalkauttaminen Maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen Tehostetaan varhaista puuttumista palvelupolkuja ja rakenteita vahvistamalla Lapset puheeksi toimintamallin vakiinnuttaminen sotessa ja laajentaminen muille toimialoille (vaka yhteistyössä perheentalon kanssa v. 2023) - Oppilashuollon kehittäminen - Kouluterveydenhuollon saatavuuden turvaaminen - Vakassa henkilöstörakenne uudistus (sosionomi luomaan verkostoja ja yhteistyötä) IPC -ohjaus- ja neuvontamenetelmän käyttöönottoa vahvistetaan	Hyvinvoinnin- ja kasvatuksen toimiala (hyvinvointipalvelut) Sote* ja kaikki toimialat sekä järjestöt ja yhdistykset Mieliteko* hanke ja kaupunki Sote* ja hyvinvointipalvelut yhdessä hyvinvointialueen kanssa Perheentalo Sote* Varhaiskasvatus Sote* (1.1.2023 alkaen hyvinvointialue)	- Yhä useampi 8. ja 9. luokan oppilaista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (HK) - Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus 8. ja 9.lk, % - Koulu-uupumusta 8. ja 9.lk - Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneiden 0 – 17 v /1000 - Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16 – 24 – vuotiaiden - Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataa koko koulussa HYTE(K) - Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastus 3 v. välein (HYTE)K
Työikäisten ja ikäihmisten mielenterveyden haitat vähenevät	Mielenterveyden vahvistaminen ennaltaehkäisyn keinoin - Mielenterveydestaitojen vahvistaminen (MTEA1 kuntalaisille) - Lisätään tietoisuutta auttavista digitaalisista palveluista , mielenterveystalo Varhaisen tuen malli - Mielenterveysosaamisen lisääminen (MTEA 2 aikuisten mielenterveyden ensiapu). Tiedon jalkauttaminen käytäntöön eri toimialoille. - Matalan kynnyksen palveluiden saavutettavuuden parantaminen (henkilökunnan kouluttaminen mm. Ikäihmiset / muistisairaat. Palvelupolut selkeästi esille ja tieto mm. järjestöjenpalveluista helposti löydettäväksi) - Matalan kynnyksen kohtaamis/vertaistukipaikka ja kohdennetut ryhmätoiminnot - Jännittäjät-ryhmän toiminnan vakiinnuttaminen - Hyvinvointia ennaltaehkäisevät kotikäynnit 80-vuotta täyttävälle vuosittain Asiakaspalautteeseen vastaaminen Monialaisen tiimityönmallin kehittäminen käytäntöön Maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen	Viestintäverkko. Sote* ja kaikki toimialat sekä järjestöt ja yhdistykset Sote* ja hyvinvointialue Mm. Mielitupa ja Savonkoti Ohjaamo Psyk pkl Moti-tiimi Mieliteko* hanke ja kaupunki	- mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavat 25-64v. - Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64 v. - Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1000 18+v. - erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettujen yli 65 vuotiaiden määrä - Ryhmiä määrä, Spinfoin-tulokset (jännittäjät) - thl keräämä asiakaspalaute 2021 - Järjestöjen kyselyt / tiedot (mm.Mielituvan asiakas-, vapaaehtoistyöntekijän –ja ryhmätoiminnan palaute 1.elämänlaadun paraneminen 2.yksinäisyyden väheneminen)

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

1. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy

TAVOITE (erityisesti huom. ikäryhmä)	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Alaikäiset nuoret ovat päihteettömiä	Kasvatus – ja valistustyön jatkaminen (päihteet, rahapelit ja nettikäyttö) - Päihdeohjelman mukaisen toiminnan vahvistaminen (Päihdeaiheet vanhempainilat kouluissa ja varhaiskasvatuksessa vasu ja eops keskustelut säännöllisesti) PAKKA toiminnan kehittäminen - Netin haitalliseen käyttöön vaikuttaminen mediakasvatuksen ja ammattilaisten kouluttamisen kautta - Jalkautuvan ja liikkuvan nuorisotyön kehittäminen (mm. koulut, tapahtumat ja Walkers) - Päihteettömyys vakiinnutetaan kaikkiin nuorten toimintaan/tapahtumiin - Päihdepolku (esim CamerA obscure) toimintaa jo alaluokilta - Alaikäikäisten rahapeli ja nettipelaamisen ennaltaehkäisyyn etsitään keinoja Nuorten huume- ja päihdekokeilujen ja käytön ehkäisyä tukevien mallien vahvistaminen Nuuska-agentti -malli arviointi Kannabiksen puheeksiotto ja huumeiden puheeksiotto - Päihdemittareiden (ADSUME ,CUDIT ja DUDIT) jalkauttaminen käyttöön Ankkuritoiminta Palvelupolut tuodaan selkeästi esille ja tieto mm. järjestöjen palveluista helposti löydettäväksi Maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen	Hyvinvointipalvelut, järjestöt ja yhdistykset PAKKA ryhmät Nuorisotyö ja päidepkl., Koulut, oppilaitokset, hyvinvoinnin toimiala, nuorten kanssa toimivat tahot Sote, lapsiperhepalvelut, koulut, ankkuritiimi ja yhteistyötoimijat (SPR) Sote, yhteistyöalue Mieliteko* yhteistyössä kunnan toimijoiden kanssa	- Päivittäin tupakoivien määrä, 8. ja 9. luokka, 2. aste - Tosi humalassa väh kerran kuukaudessa 8 ja 9.lk, 2. aste - Nuuskaa päivittäin käyttävien 8. ja 9., 2. aste - Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9., 2. aste - Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut, % (8. ja 9lk), erityisesti tytöt, 2019 - Tuntenut olonsa usein hermostuneeksi, kun ei ole päässyt nettiin, %, 8 ja 9.lk, erityisesti tytöt - Ei ole usein syönyt tai nukkunut netin takia, % 8. ja 9.lk, erityisesti tytöt - Liikkuvan nuorisotyön arviointiluvut - Vaikuttavien hytemenetelmien käyttö
Päihteiden käyttö ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat vähenevät (työikäiset ja ikäihmiset)	Päihteettömyyteen tuetaan ennaltaehkäisyn keinoin - Ohjaamotoiminnan turvaaminen ja kehittäminen - Vertaistukiryhmät (mm. Mielitupa, Savonklinikka) - Lisätään digitaalisten itsearviointi- ja oma-apupalvelujen käyttöä Päihteettömyyttä tukevien mallien vakiinnuttaminen käyttöön - Päihteiden käytön systemaattinen puheeksiotto ja lyhytneuvonta ja kirjaaminen käyttöön asiakaskohtaamisissa (Alkoholin riskikäytön tunnistamisen toimintamalli AUDIT-C ja mini – interventio) Savuton Kunta ja työpaikka -toimintamalli käyttöön kaikille toimialoilla 28 päivää ilman toimintamallin jalkauttaminen käytäntöön Ikääntyneiden (yli 65v) päihdemittari käyttöön asiakaskohtaamisissa PAKKA toiminnan kehittäminen - Päihdemittareiden (CUDIT ja DUDIT) jalkauttaminen käyttöön - Rahapelaamisen haitat tiedotetaan ja ne otetaan puheeksi (pelituki, Ehyt, peluriTiedotus ja viestintä käyttöön laajasti Maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen Monialainen tiimityönmalli	Nuorisotoimi ja TE Sote, ja työllisyyspalvelut Sote ja hyvinvointialue, koulu- ja opiskeluterveys. Kaikki toimialat PAKKA ryhmät Sote Mieliteko* yhteistyössä kunnan toimijoiden kanssa Moti-tiimi	- Päihdehuollon avopuolen asiakasmäärä - alkoholin myynti asukasta kohden 100% alkoholina, litraa - poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttörikokset - Päihdehuollon laitoksissa olleet 25-64v. / 1000 vastaavan ikäistä - Vaikuttavien hytemenetelmien käyttö - Raportit mittareiden käytöstä (esim. audit-c) - thl keräämä palaute 2021 (päihdepl) - palaute (Moti)

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

2. Terveellisten elintapojen vahvistaminen

TAVOITE / OLETETTU VAIKUTUS	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT /
Ruokasuositusten mukainen syöminen lisääntyy Ravitsemus- ja ruokasuositukset - Ruokavirasto	Ylipainokehityksen pysäyttäminen - Verkkopuntari - Matalan kynnyksen ravitsemusneuvonta ja -ohjaus - ruokapalveluiden henkilöstön koulutus - keskusteluyhteys päättäjien suuntaan - Ruokakasvatus (Neuvokas perhe , Maistuva koulu) ja yhteistyö ravintohuollon kanssa Tietoisuuden lisääminen - Kampanjat kaikki ikäryhmät Selvitetään maksuttoman aamupalan järjestäminen kouluikäisille yhteistyössä seurakunnan kanssa - markkinointiyhteistyö seurakunnan kanssa Ravitsemustilan ja vajaaravitsemusriskin tunnistamisen parantaminen etenkin palveluiden piirissä olevilla ikääntyneillä - Koulutus ja yhteisten toimintatapojen jalkauttaminen - ikäihmisten ravitsemustyöryhmän uudelleen käynnistäminen - MNA-mittarin käyttö aktiivisesti - Vireyttä seniorivuosiin - ikääntyneiden ruokasuositukset käytössä (VRN, THL 2020)	Tukipalvelut, koulut, kodit, hyvinvointipalvelut, seurakunta, ikääntyneiden palvelut Varhaiskasvatus ja ruokapalvelut Hyvinvointipalvelut ja srk Sote, hyvinvointialue 1.1.2023- ja järjestöt	- Ei syö ammupalaa joka arkiamu 4. ja 5. lk - Ei syö Koululounasta päivittäin 8. ja 9. lk - ylipaino % 8. ja 9. lk. (HYTE)K - Kouluruoan suosio / oma kysely - Qridikysely - Finlapset (ylipaino kartta) - MNA (+65) - Kouluissa noudatetaan kouluruokailusuositusta (HYTE)K - Nykytila.fi; varhaiskasvatus - Vaikuttavat hytemenetelmät kysely; MNA-mittarin käyttö
Yhä useampi varsinkin nuorista ja työikäisistä harrastaa hengästyttävää liikuntaa	Liikuntaneuvonnan ja palveluketjun tietoisuuden lisääminen - Liikuntakasvatus Vasun ja eopsin mukaan (tukee liikkuvaa nuoruutta ja aikuisuutta) Ollaan mukana Harrastamisen Suomen malli- hankkeessa - Käynnistetään Liikkuva Warkaus uudestaan (perheet) Teknologian hyödyntäminen liikunta- ja arkiaktiivisuuden lisäämiseksi - Virtuaaliset liikuntapalvelut (livestriimit, valmiit valittavat, iWall) Matalan kynnyksen liikuntapaikkojen lisääminen - Liikuntapaikkarakentaminen -> LPS:n päivittäminen	Soisalo-opisto, koulut, varhaiskasvatus, seuratyhdistykset, seurakunta	- Kontaktit (liikuntaneuvonta) - Harrastajien määrä (ikäryhmät huomioiden) - Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille (HYTE)K - Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit (HYTE)K - Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa – ajalla kork. 1h viikossa 8. ja 9. lk, 2 aste - Move mittarit - Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille (HYTE)K - Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi (HYTE)K - Asiakaspalautekyselyt liikuntapaikkojen ja – palveluiden käyttäjille (HYTE)K

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

2. Terveellisten elintapojen vahvistaminen

TAVOITE	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Toiminta- ja työkyky vahvistuu (nuoret, työikäiset ja ikäihmiset)	Työmatkapyöräilyn ja –kävelyn tukeminen - kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma - reitistöjen tuotteistaminen Vertaisohjaajien kouluttaminen erityisryhmien tarpeisiin Kulttuurin saavutettavuuden parantaminen - edistetään kulttuurikaveritoimintaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa - Warkaus-kortin kehittäminen kulttuuripalveluiden näkökulmasta - Esteettömyyden parantaminen kulttuuripalveluissa (taloudellinen, sosiaalinen ja fyysinen saavutettavuus) Toiminta- ja työkyvyn ylläpidon tietoisuuden vahvistaminen - kansalaisten kuntotestaus -> hyvinvointipäivät - Riskiryhmien tunnistamisen tehostaminen - Työttömien liikuntaryhmä uudestaan käyntiin (yhteistyö Soisalo opiston kanssa?) - Tietopakettien kasaaminen sähköinen/paperi (ravinto/lepo/liikunta) - Työttömien terveystarkastukset** – toteutetaan ohjeistuksen (https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus/toimintamalleja-ja-menetelmia-tyon-tueksi/osallisuus/tyottoman-terveystarkastus) mukaan - Työttömien aktivointi ja arjen tuki eri keinoin (ryhmät, Seppähanke jne) - Nuorten työpolku – hankkeen vakiinnuttaminen - Ohjaamotoiminnan jatkuvuuden varmistaminen ja toiminnan kehittäminen Toimintakyvyn tukeminen ikääntyneillä - Arkiaktiivisuuden lisääminen - Voimaa vanhuuteen toiminnan kehittäminen - liikuntaryhmät - Kaatumiseseulan mukaisen liikuntaohjeen vakiinnuttaminen - Kaatumisriskin arviointi käytössä - Hyvinvointia ennaltaehkäisevät kotikäynnit 80-vuotta täyttävälle - ohjaus ja neuvonta - Omaishoitajien hyvinvointitarkastuksiin yhtenäinen toimintamalli - Asumisolot, kotona asumisen mahdollisuudet, esteettömyys kotona sekä lähiympäristössä tukevat toimintakykyä ja kotona asumista.	Hyvinvointipalvelut, tekninen toimi, työllisyyspalvelut Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut, hyvinvointipalvelut, järjestöt Nuorisopalvelut ja työllisyyspalvelut ja sote. TE – palvelut, sosiaalityö ja oppilaitokset Hyvinvointipalvelut yhdessä soten kanssa Tekninen toimi, hyvinvointipalvelut, sote	- Pyöräilyn edistämishjelma valmistuu - Kyselyt (oma / kok hvk. v.24) - Warkauskorttien määrät ja palvelutarjoajat - Kulttuuripalveluiden saatavuus / Muut ydintoiminnot / kulttuuritoimintaa ryhmille (tea viisari) - Työttömien terveystarkastukset, %, työttömistä ? (HYTE)K - Kaatumisin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä/ 10 000 vastaavan ikäistä (HYTE)K - Arvioi työkykynsä heikentyneeksi - Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien 25-64v osuus (HYTE)K - Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17—24-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä (HYTE)K - Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25—64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä (HYTE)K - Hyvinvointia ennaltaehkäisevät kotikäynnit - kyselyjen tulokset - Vaikuttavien hytemenetelmien kysely; FRAT-mittarin käyttö - Oma kysely mm. työikäiset

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

3. Turvallista ja hyvää arkea tukevan ympäristön vahvistuminen

TAVOITE	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Yksinäisyys vähenee ja yhteisöllisyys lisääntyy.	Yksinäisyyden ennaltaehkäisy - Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen toiminnan kehittäminen (Olohuone, Nuorten Talo, Perheentalo, kirjastot, leikkikentät, seurakunta) - Ohjaus ja opastaminen järjestö –ja harrastustoimintaan sekä vertaisryhmiin - Vapaaehtoistoiminnan esille nostaminen esim. Vapaaehtoistyö.fi kautta - Vuorovaikutus ja kaveritaitojen opettelu, osallisuuteen tukeminen (vasu ja eops), ProVaka - Koulunuorisotyön jatkuvuuden turvaaminen ja toiminnan kehittäminen - Digitaidoista tehdään uusi kansalaistaito. Eri ikäryhmien digitaitojen tukeminen (e - ystäväpiiri) Yksinäisyyden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen Yksinäisyystyö – toimintamalli käyttöön Zemppari-toiminnan vakiinnuttaminen - Asiakkaan (erityisesti yksinäinen/syrjäytymisaltis) kulttuuristen oikeuksien huomiointi esim. Kaikukortti, Kulttuuriresepti/ LAKU-lähete (lapset, nuoret), Warkaus-kortti. - Vertaistukiryhmät (järjestöjen tai srk:n suljettuja ryhmiä esim. kriisien jälkihoidossa) Yhteisöllisyyttä lisätään eri keinoin - Yhteisöllinen asuminen ja asuinalueiden yhteisöllisyyden vahvistaminen - Yhteisöllisyyttä lisätään osallistumismahdollisuuksien kautta esim.Vekara-Varkaus - Välimuotoinen ja yhteisöllinen asuminen tuodaan osaksi muuta asumistarjontaa (lähinnä ikäihmiset) - Asian keskusteluun nostaminen eri päätöksenteko foorumeissa - Investointiohjelmaan saaminen - hankesuunnittelun käynnistäminen - kaavoitus - rakennuslupaprosessi	Järjestöt, srk, hankkeet, hyvinvointipalvelut (osallisuustyö), Varkauden valikkoryhmä, Sote, nuorisopalvelut, Viestintä- ja markkinointi, koulut ja varhaiskasvatu ICT-palvelut /tietohallintoalatyöryhmät Yksinäisyystyö P-s hanke yhdessä kaikki toimialat. Koulut, varhaiskasvatus ja nuorisopalvelut Kulttuuritoimi, liikuntapalvelut, Osallisuustyö, hytetyö SPR. Ev.lut srk., Tekninen toimiala Kulttuuritoimi, liikuntapalvelut, Osallisuustyö, hytetyö Varkauden kaupunki / Wartalo Kodit / Sosiaali – ja terveystoimi	- FinLapset: Vanhempi tuntee itsensä yksinäiseksi, % - Ei yhtään läheistä ystävää, 8. ja 9. lk ja 2. aste - Tuntee itsensä yksinäiseksi 8. ja 9. lk ja 2. aste - Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä, % - Ei koe olevansa tärkeä osa koulu - eikä luokkayhteisöä, % - Kokemuksellinen hyvinvointikysely / yksinäisyys (v 2024) - Vaikuttavat hytemenetelmät kysely - Kokemuksellinen hyvinvointikysely - Vekara varkaus kävijämäärät - Prosessiin käynnistyminen eri päätösasteissa

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

3. Turvallista ja hyvää arkea tukevan ympäristön vahvistuminen

TAVOITE	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Arkiympäristö koetaan turvallisena - Somessa tapahtuva kiusaaminen (lapset ja nuoret) -Kukaan ei koe seksuaalista häirintää tai Ahdistelua (painopisteenä nuoret tytöt ja pojat)	Ketään ei kiusata - Valistusta ja viestintää tehdään kaikilla toimialoilla: Kiusaaminen on rikos - Me hengen vahvistaminen eri keinoin (ryhmäytyminen, kysely oppilaille keinoista ja kysyttävistä asioista) - Tunne – ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan (Varhaiskasvatus: vasu ja eops, Pro Vaka Koulu: esim. Pro koulu) - Kiusaamisen ehkäisyn ohjelmien KiVa Koulu kehittäminen (yhteydenoton helpottaminen) - Nuorisotyön ja koulujen yhteistyön vahvistaminen (kouluzsemppari) - Tiedottaminen auttamiskanavista: puhelin, chat, nettipoliisi - Koulutusta kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen eri ammattiryhmille - Vaka yhteistyössä version kanssa - Tunteiden Tuuli työpajat 1 – 2 lk Kiusaamiseen puuttuminen ja jälkihoito Challenge-hanke (loppuu 5/22) ja ojentamisen malli. https://sites.utu.fi/challenge/hankkeesta/ Ankkuri työryhmän hyödyntäminen, kun omat toimet ei riitä - Sovittelu (1015/2005, Sovittelulaki). Kukaan ei koe ahdistelua tai seksuaalista häirintää (myös netin välityksellä tapahtuva häirintä) Seksuaalikasvatus, - neuvonta ja –ohjaus mahdollisimman varhain Turvataitokasvatus lapsille ja nuorille - Marak työryhmään ohjaaminen SERI akuuttikeskuksesta tiedottaminen (maakunnallinen) Tapaturmien ehkäiseminen - Kotona asuvien ikäihmisten kotihoidon puuttumisen prosessien vahvistaminen (Säännölliset käynnit, työturvallisuus, omaisilta tuleva uhka tiedostetaan) ja toimintakäytäntöjen yhtenäistäminen - Kiinteistöjen paloturvallisuus kuntoon - Kiinteistöjen hoidon riittävä taso –liukkaudentorjunta – valaistus - esteettömyys	Hyvinvointipalvelut; Varhaiskasvatus, järjestöjen toiminta, koulut, työpaikkojen, HR, Kulttuuritoimijat/Verso Oppilashuolto poikkihallinnolliset työryhmät, Nuorisotoimi Lastensuojelujärjestöt, Kulttuurikeskus Verso, perusopetus ja varhaiskasvatus Perusopetus Kaakkois – Suomen sovittelutoimista (Varkauden toimipiste) Sote (neuvolat) ja hyvinvointipalvelut Moniammatillinen lähisuhdeväkivalta työryhmä Sote kotihoito Moniammatillinen lähisuhdeväkivalta työryhmä asukkaat, omaiset kiinteistöjen omistajat, tie alueiden ylläpitäjät	- Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %, 8. ja 9.lk, erit pojat - Ei ole osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen, % - Koulukiusaamisesta kertomisen jälkeen kiusaaminen loppunut tai vähentynyt, % - kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % (8. ja 9.lk), - kokenut seksuaalista häirintää koulussa vuoden aikana, % 8. ja 9 luokan oppilaista, - Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % - Kokenut fyysistä väkivaltaa/ henkistä väkivaltaa vanhempien tai huolta pitävien toimesta elämän aikana, % - KiVa koulutulokset sekä challengehankkeen tulokset (2023) - Lasta kiusattu kotona, hoidossa tai vapaa-ajalla, %, 4v. - Vaikuttavat hyte-menetelmän kysely PolStat: •Väkivaltarikokset yhteensä, % - Sotkanet, tilastokeskus: • Rikoksista syylliseksi epäillyt 0-14-vuotiaat/ 1000 vastaavanikäistä kohden, 2019 - Sotkanet: • Kuolleisuus tapaturmaisiin kaatumisiin ja putoamisiin 65+v • P – S pelastuslaitos / tilastot

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

3. Turvallista ja hyvää arkea tukevan ympäristön vahvistuminen

TAVOITE	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Liikenneympäristö koetaan turvallisena	Liikenneonnettomuudet vähenevät edelleen • Viestintä ja valistus; ajotavat ja ajonopeudet ennakointi, turvavarusteet, sääntöosaaminen erit. Nuorilla , kanssaliikkujien kunnioitus Lasten ja nuorten liikennekasvatus • Harrastamisen suomen malli; Nuorille mielekäs tekeminen; ohjattu harrastustoiminta – mopokerhot yms. joissa samalla asennekasvatusta. • Huoltajien ja vanhempien opastus; • 17- v. ajo – oikeus; liikennevalistus - Liikenneympäristön tapaturmat vähenevät • Liikenneturvallisuutta edistävä liikennesuunnittelu katuverkostossa • Erikäyttäjryhmät - jalankulku, pyöräily, sähköajoneuvot, mopo) • Reittien ja alueiden hoitotaso • Valtatie 23 – kaupunkialueen valo-ohjatut risteykset samanaikainen kääntyväliikenne autoilijoille, pyöräilijöille ja jalankulkijoille turvallisemmaksi uudenteknologian avulla • Ikäihmisten liikennekertaus ja ajoterveys Julkinen liikenne toimii • Paikallisliikenteen saavutettavuuden parantaminen, oikea-aikaisuuden vahvistaminen • Paikallisliikenteen turvaaminen – tulevaisuuden digitaaliset ratkaisut	Liikenneturvallisuustyöryhmä - liikenneturva -poliisi Varhaiskasvatus Autokoulut Koulut - Kaikki toimialat ja järjestöt Tekninen toimi suunnittelu Kiinteistöjen omistajat ELY-keskus Omaiset ja terveydenhoidon ammattilaiset Tekninen toimi Kuljetusyritykset	Tilastokeskus • Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden määrä (ajo neuvotyypeittäin ja ikäryhmittäin Poliisin tilastot • Rattijuopumus, % Väylävirasto - hoitoluokitukset Liikenneturva: • Liukastumiset OTI: (onnettomuustietoinstituutti) • Liikennevakuutuksesta korvatut liikennehangot -Teknisen toimivuosisrapotit -Matkustajatilastot -Kyselyt matkustajille -Matkustajatilastot -Teknisen toimen talousarvioseuranta

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

4. Painopiste; Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteet, -prosessit ja resurssit vahvistuvat

TAVOITE	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Rakenteet ja resurssit tukevat hyvinvointia	Rakenteiden vahvistaminen - Hyte, ehkäisevä päihde- ja mielenterveys ja osallisuus koordinaatiosta ja tehtävistä sovitaan kunnassa ja hyvinvointialueella; päätös ja tehtäviin suhteutetut resurssit - Teemaverkostojen arviointi (hyte, ept, ylipainokehityksen pysäyttäminen työryhmä); poikkihallinnollisuus ja monialaisuus, niiden tehtävät ja resurssit arvioidaan - Eri toimialojen ja hyvinvointialueen tekemä hyvinvointi- ja osallisuustyö tehdään näkyväksi (kaikki toimialat sitoutuvat omalta osaltaan mm. hyvinvointikertomustyön tekemiseen) - Järjestöyhteistyöstä vastaava on nimetty / päivitetty / säännöllinen yhteistyö sovitaan Resurssit huomioidaan - Avustusjärjestelmän palvelumuotoilu ja taloudellisiin resursseihin panostetaan /kohdentaminen tasapuolisesti ; kumppanuussopimukset, järjestö- ja yhdistysavustukset - Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon resursseihin panostetaan (lukio ja ammatillinen) - Perhekeskustoiminnan kehittäminen osaksi kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa - Lasten hyvinvoinnin seuranta* (Vakassa pulssikysely 3 kk:n välein) - HYTE kerroin otetaan käyttöön. (valtionosuuden lisäkannustin kunnille tehdyn hyvinvointi ja terveydenedistämistyön pohjalta) https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille	Kaupungin hallitus Kaikki toimialat Johtoryhmä ja kaupungin valtuusto ja 3. sektori Elinvoimajaosto Sote ja hyvinvointialue 1.1.2023- Varhaiskasvatus	TEAvisari / kuntajohto; - Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä HYTE(K) - Avustuksien saajien ja kumppanuussopimusten määrä. - Avustukset e/asukas. - P – S järjestökysely Nykytila.fi (ruokakasvatus) - koulun ruokakasvatuksen tuki ja jatkuvuus; resurssit, nimetty ruokakasvatuksesta vastaava tai tiimi, koulutus, sitoutuminen ja tietoinen hyvinvointisuunnitelmakirja uksista. Kokemuksellinen hvk, osallistuminen hytetyöhön? (v.2024) TEAvisari, ammatillinen ja lukiokoulutus - Lääkärimitoitus, lääkärin työpanos/ 100 opiskelijaa Teaviisari, liikunta ja peruskoulu - Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen HYTE(K) - Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä HYTE(K) - Kunta tarkistaa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin kolmen vuoden välein HYTE(K) Kooste tuloksista vuosittaiseen hyvinvointiraporttiin * - Hytekerroin indikaattorit

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

4. Painopiste; Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteet, -prosessit ja resurssit vahvistuvat

TAVOITE	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Palveluprosessit ovat kuntalaisten hyvinvointia vahvistavia	Sitoutuminen strategiatasolla; • Avataan käytäntöön, mitä valtakunnan hyte-teemoihin liittyvät ohjelmat ja kunnan hvk tarkoittavat toimenpiteinä ja miten ne viedään kunnan strategiaan, ohjelmiin ja käytäntöön. • Hyteprosessit kuvataan auki • Eri ohjelmatoiden (esim. turvallisuus-, osallisuustyön-, kultturi- ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelmat) viedään osaksi hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa tai mikäli erillisiä, niin linjassa. • Hyvinvointijohtaminen: Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma viedään osaksi kunnan talous- ja toimintasuunnitelmaa, tilinpäätöstä ja strategiaa. (Toimialat kirjaavat talousarvioon vuosittain hyvinvointia ja osallisuutta tukevia tavoitteita ja seuraavat niiden toteutumista tilinpäätöksessä) • HYTE-tiedon kokoaminen ja raportointi valtuustolle • Arvioidaan valtuustokausittain hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen. •Yhdyspintojen tunnistetaan ja tehtävät ja roolit selkiytyvät peruskuntien ja hyvinvointialueiden välillä • Hoitoketjujen ja palvelupolkujen selkiytyminen osana muutostyötä (järjestöt mukana erit. ennaltaehkäisyssä) • Hytetyöhön sitoutumista vahvistetaan järjestämällä koulutuksia sekä luottamushenkilöille että eri toimialoille ja vahvistetaan osaamisen jakamista toimialojen välillä.	Kaupunginhallitus- ja -valtuusto Hyteryhmä Kaikki toimialat Kaikki toimialat Hyvinvointiryhmä yhdessä kaikkien toimialojen kanssa Tarkastuslautakunta Sote > Hyvinvointialue 1.1.2023 ja kaupungin toimipisteet Hyvinvointikoordinaattori Kaikki toimialat	TEAvisari kuntajohto, liikunta, kulttuuri ja perusopetus mm. • Kunnan toiminta -ja taloussuunnitelmassa määritellään mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista HYTE(K) • Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen HYTE(K) • Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa HYTE(K) • Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuvista muutoksista HYTE(K)

Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä

4. Painopiste; Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteet, -prosessit ja resurssit vahvistuvat

TAVOITE / OLETETTU VAIKUTUS	TOIMENPITEET TAVOITTEEN EDISTÄMISEKSI	VASTUU-TAHOT	SEURANTA-MITTARIT
Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa	Osallisuus tuodaan osaksi strategiatyötä, päätöksentekoa ja palveluprosesseja. - Käytettävät osallisuudenrakenteet on sovittu (esim. kumppanuuspöydät, asiakasraadit, osallistuva budjetointi, e-raati) - Nuorisovaltuusto Wanuvan toiminnan vahvistaminen - Uusien teknisten mahdollisuuksien hyödyntäminen (sovellukset , äpit – avoin data) - Kokemusasiantuntijoiden hyödyntämisestä tehdään yhteinen päätös ja yhtenäisistä käytännöistä sovitaan (mm. palkkiot) - Kansalaistoiminnan ohjelman päivittäminen osana kaupungin strategiatyötä Toteutetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa esi- ja peruskoulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa ja lasten- ja nuorten parissa työtä tekevissä järjestöissä - Sitoudutaan kuntana harrastamisen suomen mallin toimintaan Kaikukortti, Kulttuuriresepti/ LAKU-lähete (lapset, nuoret) - Osallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa (vasu- ja eops) Viestintä - Asioista viestitään avoimesti ja ajantasaisesti jo suunnitteluvaiheesta lähtien - Osallisuuden tilanteen arviointi; Osallisuusindikaattori (Sokra) - Osallisuuskyselyn (THL) hyödyntäminen	Kaikki kaupungin luottamuselimet ja osallisuuskanavat Kaikki toimialat ja 3. sektori Johtoryhmä, kaupunginvaltuusto, viestintä/markkinointi, Peruskoulu, varhaiskasvatus, oppilaitokset sekä Lastenkulttuurikeskus Verso Viestintä ja eri toimialat	TEAvisari kuntajohto /osallisuus: - Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja HYTE(K) - palvelujen suunnittelu, tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely - Koulutettujen kokemusasiantuntijoiden määrä - TEAvisari Perusopetus, osallisuus: - oppilaiden ja huoltajien hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa - Qridi - Vaikuttavat hyte-menetelmät kysely: osallisuusmenetelmät - Kokemuksellinen hyvinvointikysely: vaikutusmahdollisuudet
Ennakkovaikutusten arviointia lisätään päätöksenteossa (vähintään lakisääteiset) https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/paatosten-vaikutusten-ennakkoarviointi	- Annetaan tietoa / koulutusta ennakkovaikutusten arvioinnista päättäjille ja viranhaltijoille ja henkilöstölle - Kunnassa tehdään päätös käyttöönotosta ja tehdään näkyväksi jo olemassa oleva EVA toiminta	Kuntajohto (koulutusta suunniteltu toteutettavaksi maakunnallisesti)	Teaviisari /kuntajohto, perusterveydenhuolto, liikunta, kulttuuri: -EVAn käyttö päätöksenteon valmistelussa: - iikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin (HYTE)K - Kunnan omat ; miten evausta käytetty eri toimialoilla